БРОЙ 216 Година XXVII януари-февруари 2021 Цена 1,00 лв. ВЕСТНИК ЗА ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА Основан от Д.Б.Митов и списван от него от 1928 г. до 1944 г. в София КАТ № 430 ISSN 1310 - 7917

ТРЕТИ МАРТ - НАЦИОНАЛЕН ПРАЗНИК НА БЪЛГАРИЯ

УТРО

Слънце щом изгрее и с лъчите си погали всички живи твари: треви, пчели, гори. Всички се събуждат и с радостна надежда очакват деня.

Усмихват се цветята, усмихват се децата, раниците грабват и към любимото училище побягват.

А там с усмивка блага учителката млада с радост ги повежда, със знания зарежда, и уроците

с любов провежда!

Мила НАМАНЧЕВА, 11 г.

Уважаеми старозагорци, Уважаеми гости на Стара Загора, Днес, 3 март е денят, в който се

прекланяме пред паметта и подвига на всички знайни и незнайни герои, воювали за нашето свободно и достойно настояще. На този празничен ден, когато горди ще развеем българския трибагреник, нека не забравяме, че нашата свободата не е подарена, а извоювана

благодарение на поколения българи, революционери, просветители и будители. Прекланяме се пред всички разпалили пламъка на родолюбието, на историческата памет, на националното достойнство.

Нека помним, че в 3 март, в националния ни празник, са вплетени не само достойнствата ни като народ, но и нашата отговорност пред бъдещето.

Нека възпитаваме децата си в любов към Родината и бащиното огнище, за да градим заедно, мъдро и все по-отговорно настоящето и идните дни. Делото на първостроителите, техните завети и мечти за силна и свободна България, са нашият пример за отговорност и патриотизъм днес. Техният завет е да бъдем единни, по-силни от всякога и да прегърнем нашето бъдеще, тук, в нашия град, в нашата България!

. Честит Национален празник!

> ЖИВКО ТОДОРОВ КМЕТ НА ОБЩИНА СТАРА ЗАГОРА

ОТ ФОРСИРАНЕТО НА ДУНАВА ДО БЕЛИЯ ФЛАГ НАД МОСТА НА РЕКА ВИТ (ОТКЪС ОТ МОНОГРАФИЯТА "ЕПИЧЕСКИЯТ МОНУМЕНТ НА СВОБОДАТА В РОМАНА "ВОЙНАТА СВЪРШИ В ЧЕТВЪРТЪК" ОТ НЕДА АНТОНОВА")

Лалка ПАВЛОВА

В своето развитие като творци някои автори предпочитат да вървят по вече утъпкани коловози от техните предходници. Неда Антонова обаче не е между тях. Тя предпочита сама да си пробива пъртина както в сферата на белетристичните похвати и средства, така и сред океана от историческа информация за събитията, свързани с Освобождението на Плевен, като от него извади онези бисери, които ше осветят текста на нейния първи роман многопосочно - и като героически епос, и като една психологически издържана белетристична творба за войната, живота, смъртта и любовта. До момента на създаването на романа "Войната свърши в четвъртък" (1979 г.), Неда Антонова е известна в българските литературни среди с една книга, писана десетина години по-рано – стихосбирката ѝ "Повторими неща", изд. "Български писател", 1969 г. Вместо нов поетичен сборник, изненадващо за читателската аудитория тя издава роман, в който демонстрира стремеж към новаторство както в организацията на сюжета, така и в композиционното структуриране на белетристичния текст, вписващ в себе си колосална историческа информация.

От композиционна гледна точка романовото действие е изградено от пет самостоятелно озаглавени части ("Предисловие", "Генералът ординарец", "Плевен", "Обсадата" и "Войната свърши в четвъртък"), като противно на всяка традиция завръзката на сюжетното действие е изнесена в Предисловието. Именно то "съобщава" на читателя обявяването на войната:

На 24 април 1877 година от Петербург в Истанбул пристига телеграфно известие за нотата на държавния канцлер на Русия княз Горчаков до великия везир на Османската

Тъй като особено важните преговори, които императорският кабинет води с Османската порта с цел крайното омиротворяване на Изтока, не доведоха до желаното споразумение, Негово императорско Величество, моят августейши повелител със съжаление се признава принуден да прибегне към силата на оръжието. Благоволете да уведомите Вашето правителство, че от днес Русия се смята във война с Турция, първо следствие на което се явява прекратяване на дипломатическите отношения между

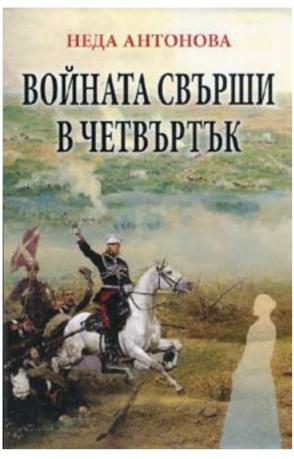
Великият везир заповяда да свалят герба на Русия и изпрати лично писмо до посланика граф Игнатиев, с което го поставяше в известност, че Турция е получила нотата на руското правителство и е приела този неудовлетворение.

Вестниците светкавично разнесоха но-

(използваният различен курсив в откъс от цитата

романа)

Краткият текст на Предисловието (само две печатни страници) лаконично известява читателя както за обявяването на войната между Русия и Османската империя, така и за международния отзвук – във Ватикана отслужват молебен "за победата на турското оръжие", кралица Виктория и лорд Биконсфилд обсъждат "необходимостта британският флот да окупира Константинопол", главнокомандващият на руската Дунавска ярмия – великият княз Николай Николаевич, брат на Александър II – уверява генералите си, че "поверените му дивизии

както винаги до сега" и струпват войските си в четириъгълника "Силистра – Русе – Шумен – Варна". Противно на очакванията обаче на 27 юни, 1877 г., руската армия форсира Дунава не при Силистра, а при Свищов, завзема Никопол и "след десетина дни" стига Плевен, където започва истинската война. Тези акценти в Предисловието имплицитно сближават двете романистки Неда Антонова и Вера Мутафчиева, защото и двете считат, че разрешаването на Източния въпрос и Източната криза не зависи само и единствено от поробените балкански народи, Русия и Турция, а е обвързано директно с отношението на Ватикана и на Великите сили в Европа към тяхната екзистенциална, исторически обусловена драма, която продължава вече няколко века. Срамна за всеки истински християнин е реакцията на католическа Ватикана, която, водена от греховни икономически интереси, отслужва молебен не за победата на оръжието на православните братя християни, а за оръжието на ислямска Турция. Такава е историческата истина и православната християнка Неда Антонова не може да я отмине с безразличие.

Размяната на местата на експозицията и завръзката на сюжетното действие психологически подготвя читателя за възприромана, защото текстовете представляват фрагменти от дневниците на военни корес-

Истанбул очакват "русите да минат Дунава човек с тънка чувствителност и ранима тази последна Руско-турска война ползва 1979 г., кн. 10).

душа. Нормално е в едно повествова- услугите на телеграфа, както и обективната ние, наситено с много батални сцени, ля присъствя осезяемо мотивът за смъртта. Още в експозиционната първа глава на романа той не само философски е осмислен, но е обвързан и с едно велико чувство, пред чиято воля човекът е безсилен по същия начин, както и пред самата смърт. девойка на един от близките острови до Никопол, за която Осман паша заповядва да бъде отведена в квартирата му, поставя началото на втора сюжетна линия, с помошта на която образите са обгледани, осмислени и вписани в параметрите и на интимно-човешкото. Сякаш някаква неведома висша сила кара Осман паша да потърси общото между на пръв поглед здрача на мислите си, той по навик започва диалога със своето второ Аз неочаквано до едно важно прозрение: "Смъртта не идва, когато я викаш. Смъртта и любовта. Те все гледат да ви сварят неподготвени, за да изглежлат по-силни от вас..."

Всяка война е сблъсък между две

противникови сили. Още тук, в екс-

позиционната част на романа, Неда Антонова изгражда представата и за руските командири, но поднесен през погледа на Осман паша. Сред големия брой от пълководци и командири на войскови части, мисълта на стратега Осман паша отделя фигурите на трима важни противници – военния министър Дмитрий Алексеевич Милютин, човек със съвременен поглед за войната, "солиден познавач на руските бойни традиции", но и "новатор и реформатор на руската армия; младия генерал Михаил Дмитриевич Скобелев, герой от Хива и Фергана; известният инженер-фортификатор Едуард Иванович Тотлебен, "чиято прозорливост, познаване на военното дело и боен опит бяха много полезно допълнение към качествата на отнася "до младия генерал Скобелев", отрапървите двама". Избраният от Неда Антонова похват да представи пълководците на руската армия през погледа на Осман паша постига две художествени задачи: от една страна – откроява таланта, прозорливостта и умението на турския мушир да оценява качествата на противника обективно, но и с толерантността на висш офицер, който е посветил живота си на армията и войната; от друга страна – имплицитно вписва очаквания за грандиозен сблъсък между равнопоставени по делови качества емането на водещия конфликт в цялото и стратегически умения командири на двете да го накара да тръпне и да тържествува, да повествование – войната между двете големи империи се води за свободата на трета експозиционната част и в цялата фабула на и да плаче от гняв и болка заедно с героите, изход на нещата с огромно съжаление и страна, България, която почти пет века е романа е отделено на ген. Михаил Скобелев. участници в тези епохални събития. Втората заличена от картата на света. Следващите Проучил добре качествата и характера му сюжетна линия – лично-интимната – предчетири части от фабулата на романа са раз- от информацията в европейската преса. ставя емоционалния свят на млялия ген. делени на отделни номерирани глави, като Осман паша дори започва да го чувства Скобелев и на Гаази Осман паша, в чиито почти всяка от тях започва с мото, което близък, защото разбира, че отношението на палатки има по една българка. В тази сюне само "подсказва" на читателя нейното висшите руски военни кръгове към него са е съобразен с оригиналния текст на съдържание, но и свидетелства за огромна- същите, каквито са и на турските приближе- белетристичния талант на Неда Антонова – та предварителна подготовка на авторката ин на султана към Осман паша: "И в Русия не само да навлиза дълбоко психологически преди реалното вербализиране на сюжета на е като в Турция. И в Русия командващите в емоционалния свят на своите герои, но и се избират по това дали умеят да си служат да намира най-подходящото слово, с което с четенето, вместо с оръжието, дали знаят понденти, на реално участвали във войната подробности от историческите науки, вместо достойнства на художествения текст ми даофицери от руската и турската армия, изда- тънкостите на военната стратегия и дали са ват основание да приема като справедлива ли след това свои мемоарно-документални близки на царстващата фамилия... "Според оценката за романа "Войната свърши в книги, или пък представят мисли на велики Константин Косев в повествованието на личности от световната история и култура Неда Антонова "Неправдоподобно звучат като Наполеон, Александър Македонски, онези пасажи от романа, където става дума като панорамата на Плевенската битка, на-Тит Ливий, Жан Жак Русо, Толстой и т. н. за факта, че Осман паша четял едва ли не селено е с хора и съдби, благодарение на кое-Първата глава на първата част на романа редовно пристигащите в обсадения Плевен то се е получил един прекрасен исторически - "Генералът ординарец", изпълнява функ- европейски вестници, от които той полу- епос, една добра книга за освободителната цията на експозиция. Най-широко място в чавал информация за политическото полонея е отделено на мушир (маршал) Осман жение и обстановката по фронтовете." При ще закусят на Дунава, ще обядват на Бал- Нури паша, чийто образ в представен като изграждането на неговия образ вероятно (Владимир Свинтила, "Проникновено за кана и ще вечерят в Константинопол", а в пълководец, като мислител-философ и като Неда Антонова се е съобразила с факта, че обсадата на Плевен", сп. "Български войн",

биографична истина, че Осман паша през 1852 г. е завършил Военната акалемия в Цариград. Военните училища в Османската империя имат стара традиция още от времето на султан Селим III (1789 – 1807 г.), който извършва радикални промени в тази област – във Военната акалемия бълещите командири се обучават от френски, англий-Намерената полужива непозната ски и пруски офицери, като се превеждат най-новите европейски трудове по военно дело; създава се морско инженерно училище, което да обслужва потребностите на турската флота; открива се артилерийски отдел, който през 1795 г. прераства в самостоятелно учебно заведение - "Сухопътно инженерно училище." (Ахмед Садулов, "История на Османската империя, XIV - XX в.", изд. "Фабер", 2000 г.). Явно е, че през следващите петлесет години Военната академия в Паринесъвместими неща. Останал сам в град е продължила да разширява обсега на дейностите си и да обогатява своите учебни програми, красноречиво доказателство за което са лемонстрираните от Осман паша военни умения по време на Кримската война (1853 – 1856 г.), при потушаването на въстанията в Ливан през 1860 г. и на остров Крит (1866 – 1869 г.), както и по време на Сръбскотурската война от 1876 г., когато ръководи отбраната на Видин, нанася съкрушителен удар на сръбските войски в боевете при Велики Извор, за което му е присъдено званието "мушир" (маршал). Неслучайно още в експозиционната първа глава на първата част на романа Осман паша се съизмерва с генерал Скобелев, който "свободно владее три европейски езика", който "ненавижда мракобесието, солдафонщината и скудоумието" и също като Осман паша "има много врагове и непрекъснато ги увеличава", защото въпреки че "във военните среди го уважават" те се и боят от него, като се стараят да го държат "по-далече от стратегията". Всичко това интуитивно кара Осман паша да се чувства "близък" със Скобелев като човек и като военен. Затова той нарежда да му бъде донесено в превод всичко, което се зено в дописките на военните кореспонденти Макгахан, Форбс и Грант.

януари-февруари 2021

Същинското повествование от втора глава до края на романа проследява събитията в две сюжетни линии. Първата е свързана с бойните действия и детайлизирано проследява стратегията и тактиката на двете воюващи страни. Точно тук се проявява талантът на Неда Антонова да пресъздава батални сцени по такъв начин, че да включи жетна линия се откроява друга страна от да го вербализира. Именно тези естетически четвъртък", лалена от литературния критик Владимир Свинтила: "Паното е огромно война, носеща привкуса на Гаршиновата проза и на баталната живопис на епохата."

Николай КЪНЧЕВ

ЛЕТА

Това е реката, която отнася ни всички в забрава, щом пием от нея... обаче за тебе мълвата, че няма вода, е от сигурен извор.

Закрачил над буквите, за да останеш на сухо, щом срещнеш съдбата си, ти се отбиваш от нея, докато отидеш далече... дори си отишъл.

Пред теб е реката, която отнася ни всички в забрава... стъписан в последния миг, ти си мислиш.

че минали сънища гледащ на видеозапис.

Любезни читателю, както си блеял овълчен за хилави думи, забравил за златното руно, не ти е чист косъма... ще го измиеш ли в нея?

ДА СИ СПОМНИМ...

МУЗИКА НА СФЕРИТЕ

Музика на Сферите, аз слушам как движението на земята се върти на грамофонна плоча.

Колкото и бързо да се движи, докато е в звуци светлината, вечният живот е ненадминат.

А луната се разубеждава, че през прохода на планината само облак може да премине.

Всичките зори са зазорили и сияят хором тази плоча дългосвиреща да е безкрайна...

СВОБОДА НА СЛОВОТО

Пътят снизходително е слязъл в падината, след като си паднал. Твоето паление е сякаш корабокрушение на суша.

Между пръстите гневът изтича даже и в юмрук ако са свити... Че бог вдигнал е ръце от тебе, за да може с тях да те закриля.

Говори, но знай, че ти се дава свобода на словото с дар слово!

ДАРБА

Дарба! Сякаш вдигнат е грузински тост за Бога! На такава висота ти можеш да решиш, че вече дясната ръка на лявата се доверява. И че можеш всичко да изкажеш, ако можеш. Мигар слънцето е слънчоглед на друго слънце?

Даже искреният крие силната си карта и мълчи с ръка отзад, а не върху сърцето. Неизвестното е крехко: запази го в тайна!

ЗИМОРНИЧАВО ЛЯТО

Къде закрачи, босонога геометрийо, щом знаеш, че змиевидното шосе с глава от блато е отровно: по твоите пети студенокръвно зъзне и се питаш, ако върбата има шал с ресни това не го ли топли?

Чертожникът, оттеглил се от всичко, си стои в чертога и знае, че два пъти през годината се равноденства. По всяко друго време погледът му нищо не чертае, докато от самото нищо знак за равенство възниква...

Загърбил някаква си квадратура на кръга, той гледа в правоъгълника на прозореца си конуса на планината.

ЖЕНА В ГОРАТА

Жена в гората, без да пуска корен на помисъла, без да се страхува за свойто настояще, като знае: ручеят трепти на място, докато се движи. С ръка на челото си става сянка, с ръка върху сърцето си съм слънце, в миг изяснило си защо когато борът й кади тамян, тя гледа дяволито.

Георги МАРИНОВ

СЮЖЕТ

Застанало сред водните лилии, Една бронзова риба.

Бронзовото момче С лицето на херувим И бронзовата риба От вековете долетели

Течеше струя И се разливаше в тишината

И така навярно са претопени Заедно с водните лилии И прохладните отблясъци

Нещо което никой крадец не подозира.

РЕКА

Реката пътува край стени от затишие

Оставено е много небе И за натрупаните отражения на скалите И за широките и плавни крила на чаплата

Ала накъде ли пътува реката

Еднакво и към извора и към морето Стои една мачта С ехо от синева по нея

А не е ли така и разлива на живота ни Когато се слеем с неуморната работа на духа ни И преставаме да имаме цел.

ДОБЛИЖАВАНЕ

Слънчев ден Разпилян на капки От водните пръскачки В четливите им желания Над лехите с рози

И къщата под сенките на елхите Които влизаха през прозорците

Детско око до оградата.

ПРИСЪНВАНЕ

Сянката зад ъгъла не пристига Защото къде ще пристигне?

Тя е на улиците с акациите И сред зеления полуздрач На луната езерото и лебеда Изрисувани на старото ни семейно легло

Лори във влака Който чакаше на някаква гара Часовникът да премести стрелките си

Във впечатлената душа до прозореца

Сред светлината която отвсякъде изтича На остъкления ни шкаф се явяват като присънване И въобразените образи

срещу безмилостното небе.

Паметникът на загиналите във войните село Драганово, Великотърновско

РИБА

Като риба която плува по улицата

Или като друго сравнение пробляснало из дълбините Край статуята полепнала с миди

Днес си само риба само риба само риба За моите инсталации от мрежи и призраци.

АНГЕЛИ

И тъй като страшното ни предстои Какво ше кажем на нашите ангели

Страшното започна с красотата.

Иван ДЕЛИИВАНОВ

В първия брой на списание "Пламък" Гео Милев помества програмата на новото си издание. Ето част от тази програма: "ПЛАМЪК ще следи изобщо всички живи прояви на времето – във всички области на живота и културата (литература, живопис, музика, театър, философия, религия и обществен живот) и ще дава своята преценка за тях." Знайно е, че изданието неотклонно следва и осъществява декларираните цели въпреки кратковременното си съществуване. Но в програмата липсва нещо от "живота и културата", което ни интересува в случая – киното. А то вече привлича вниманието. Ето какво пише за него един автор:

"Отражение на новата, динамизирана култура – и то най-типично – е кинематографът, съдбоносният съперник на театра. Това неизкуство, по мнението на доста умове, чийто разцвет спада преди войната, днес е най-любимото изкуство почти на всички слоеве. Причината ще да е големият интерес на времето ни към модерната техника: бързи тренове, параходи, автомобили, аероплани, жични, безжични телеграфи, телефони и пр.; после интересът към масата, като действуваще лице в грамадни арени. Филмът удовлетворява по свой начин тоя интерес към постиженията на паро-електричния дух, наел се да превъзмогне място, време и да завладее нови области на човешката фантазия, теория и практика. Бляновете днес са действителност."

Може ли Г. Милев да не каже своята дума за новото изкуство – "отражение на новата, динамизирана култура"? неговата "динамизирана" натура едва ли ще остане безучастна. От друга страна обаче, кинематографът е "съдбоносният съперник на театра". А знаем какво е театърът за Г. Милев. Срещаме и Ако се доверим на това наблюдение, следното мнение: "Може би единствено бихме могли да допуснем, че някакво 3 – Пак там киното не е представено в страниците на "Пламък" и то се обяснява както с неговата младост като изкуство, така и с факта, че по това време успехите на съветското кино са още скромни (впрочем още през 1920 г. на страниците на българския печат се появяват образци на съветската филмова мисъл – имам предвид една статия на Шкловски, печатана в сп. "Кинозвезда") 2 Едва ли тази липса е само "пример за неравномерно развитие на изкуствата и дори на отделните жанрове" 3 Успехите на съветското кино в този период може и да са скромни – така е в началото на всяко ново изкуство. Но като знаем тънкия усет на Г. Милев към новото в различните области на изкуството, това не би могло да притъпи вниманието му. от неговото мнение: Струва ми се, че трябва да търсим други причини за странното му мълчание по въпросите на киното. Една такава

ГЕО МИЛЕВ И КИНОТО

важна причина откриваме в неговата студия "Театрално изкуство". 4

"Една такава мисъл и едно такова панския театър от XVII век – И.Д.) би ни позволило тъй също да смятаме за театър, за театрално изкуство, и тъй право – немският критик Franz Blei: е "панпсихизъм"." само едно просто забавление на народа. Вабавление и зрелище: не това е целта на изкуството."

Забавление и зрелище... Г. Милев не може да бъде привлечен от такава цел на киното. И все пак още в един много по-ранен период той не изпуска изпод око (единственото след раняването му око!) новото изкуство. Ето какво пише на баща си Милю Касабов в писмо от 1 август 1918 г., изпратено от Берлин: "Вчера ми правиха нова операция (мал- сграда." 8 ка) – довършване на окото; остава сега само челото. (...) Превеждам тук филми (кинематограф), да изкарам пари за

През същата 1918 г., пак в Берлин, атрално изкуство . В нея има податки, че съзнанието му е било заето не само с преводи на текстове за филми, за да спечели "пари за книги". В тази студия неговото внимание, разбира се, е време не би могло да бъде отречено от А някъде там булевардът насочено към любимото му занимание – театъра. Но за по-доброто развитие на театъра той търси и най-дребните положително примери в... киното. Ето един такъв пример: "Художествената примитивност в театралното изкуство други културни прояви, намира в ки- прилежно събрал милиарди изисква обуздаване на мимиката. Един човек, който прави твърдо впечатление свят на изкуството и живота. Белият Квартал от стъкло и антени, в това отношение, е кинематографическият актьор Бернд Алдор: той няма никаква мимика, никакви жестове, целия свят – и природа и хора, и нрави никакви движения – а това действува и страсти, и чудеса на техниката в днеш-

Забавление и зрелище... "ниското" кино не може да съперничи на "високия" театър. Но съвсем ли не може, дали между двете изкуства няма никакъв мост? Нека поразчоплим един друг сюжет.

В една своя задълбочена статия 6 Яна Мутафчиева прави интересно наблюдение. Говорейки за сценичното оформление, залегнало в режисьорския план на месеца живот... Г. Милев за поставянето на "Електра" в Народния театър, тя отбелязва; "Не по-малко значение от начина, по който сценографията бива "одухотворена" от мизансцените (напомнящ "камершпила" във филмите на немските експресионисти), добива и засилването на изведеното от камерния театър монодраматично начало в ансамбловото изпълнение на актьорския състав." С. Български писател, 1989, с. 224. проникване - осъзнато или неосъзнато - на "ниското" изкуство във "високото"

все пак има. Ще изложа една моя хипотеза. В своята статия "Влиянието на руската литература върху българската" Г. Милев по онова време има доста. Но друго година Л. Андреев публикува "Пись- С., Български писател, 1989, с. 300. ма о театра", които тогава у нас не са превеждани. Това обаче не изключва 7 – Л. К. Швецова // Творческие принвероятността Г. Милев да е запознат с ципы и взгляды, близкие к экспрессио- и съдбата над тебе кръжа. тях в оригинал. Не разполагам с тек- низму. – В: Литературно-эстетические Беше честният глас на епохата, стовете на "Писма..."-та. Осланям се концепции в России конца XIX – начала съвестта, изтерзана с лъжа. на автор ⁷, който ги познава. Ето част XX в. М., наука, 1975, с. 273.

сателят отбелязва огромните успехи на ския театър. Статия първа. – в: Заря, кинематографа, който става сериозен V, бр. 1733, 22. IV. 1919 г.

конкурент на театъра, привлича големи артистични сили. Изход от създалото се *ГЕНЧЕВ* положение. Л. Андреев вижда в строгото върдение (за дегенерацията на ис- разделяне на художествените задачи между киното и театъра: външното действие и зрелището трябва изцяло да принадлежат на "необузданото Кинаречения "модерен театър", кине- немо", а театърът е длъжен да върви матографа, който, казва – съвършено към задълбочен психологизъм, или

Както се вижда, и Л. Андреев, и г. Милев отреждат н акиното само пътя на "външното действие и зрелището". Г. Милев е категоричен:

"Защото ръководителите на културния живот в онази сграда, над чийто И там ще откриеш отново вход е написано на "цирк", не "вариете", убог и несмислен герой, не "кабаре", на "кинематограф", а – театър, са поели неизбежен художествен ангажимент спрямо ония гости, които Ще видиш бездомен пройдоха, те канят и очакват да встъпят в тази презрян от жена си, проклет,

Но идва 1925 година – последната в на жалък квартален вертеп. живота на писателя. Сп. "Нашето кино" организира анкета за съществуването и насоките, в които трябва да се развива а друга, с мантата от цеха, българското филмово производство. В той пише манифестната си студия "Те- бр. 35 на изданието от 18 февруари от- *Клошарят*, *надникнал с надежда* криваме коренна промяна в мнението в мечтания пълен казан на Г. Милев. Цитирам началната част и днес ще намери я дрешка, от изказването му в анкетата:

> "Значението на киното в днешно никого – без съмнение то представя интерес за всички слоеве на обществото. Но особено важно е то за долните слоеве на това общество – за работничеството, което, поради недостъпността на всички ното едничкото прозорче към широкия екран, с непрестанно движущите се от вибробетон и метал. картини на него е един калейдоскоп на ния свят, и чудеса на изкуството, което възкресява минали епохи. Човешката душа расте от всичко онова, което се излива в нея през ушите и очите. Ясно е тогава, какво значение има киното за обогатяването и разширяването на чо- О, има люлякови нощи вешката душа, - киното, което ни дава възможност да видим целия свят."

Това са последните думи на Г. Милев ала над теб расте трева... за киното. Остават му още само четири

1 – д-р Н. Шейтанов // Динамизирана enoxa – Златорог, IV, 1923, кн. 6, юний 1923, c. 376.

2 – Светлозар Игов // Съветското изкуство в списание "Пламък". – В: Гео Милев. Нови изследвания и материали.

4-Гео Милев // Съчинения в три тома. Т. 2, С., Български писател, 1976, с. 76

5 – Пак там, Т.3, с. 356, 357.

споменава името на Леонид Андреев. 6 – Яна Мутафчиева // Нереализира-Преводи на негови творби (основно имят режисьорски план на Гео Милев разкази и драми) на български език за поставянето на "Електра" от Хо- Възторжен строител бе денем, фманстал в Народния театър. – В: Гео а вечер унил дисидент. ни интересува. В периода 1911 – 1913 Милев. Нови изследвания и материали.,

"Във второто "Писмо за театъра" пи- 8 – Художествена диагноза за българ-

Димитър

Из цикъла "Апотеози"

На Христо Измирлиев

януари-февруари 2021

Тръгни край смълчаните хижи през вехтия краен квартал. порутен от бедност и грижи, затънал из рядката кал... неверен, безписмен, безсловен, в несретен пиянски побой. и двете лолитки на входа Но може би поглед ще стрелне угрижена майка с дете, безсънната утрин мете. я хлебец, я пълен буркан...

и някъде, в светли мансарди, неземни сонати звънят. Това са жрешите, отдадени за новия билдинг квартал. А там, безконечно, безсменно, тече нечестивият сбог на боговете надменни пред своя безкраен трезор.

На Павел Матев

и дни в безбрежна синева. Морето съществува още, Витии и глупци не те разбраха, изгубени в дълбокия ти слог. Евангелското име обругаха, светлее то в стих като във оброк.

Защото той е истина и милост. Сърцето страда само от любов към майка и Родина, към любима. И то е тленно, но с нетленен зов! И трябва ли да спомняме отново което Времето ни осени: остава вечно истинното слово. когато любовта го заплени!

На Пеньо Пенев

Епохите в тебе се сблъскаха. В небе от надежда узря. Отмина витрините лъскави. Фалшивия блясък презря.

На Родината дал си бе вените. За лицемерите бе инцидент.

Беше в строя, завинаги в похода

Днес навярно би писал потресен за безлюдни села реквием. А за новото поколение би поема редил вдъхновен!

КИРИЛ ПОПОВ ЗА ТВОРЧЕСТВОТО НА РУМЕН СТОЯНОВ

Заглавието на последната книга

на литературоведа, изкуствоведа,

публициста и писателя Кирил Попов "Фрагменти от етюди върху творчеството на Румен Стоянов" е достатъчно красноречиво (без да е еклектично, защото насочва/фокусира вниманието ни към характерни и важни черти от това творчество от различни зрителни ъгли). Това е сборник, който в малък обем събира негови критически тестове за проф. Румен Стоянов през годините (повечето от които излизали в сп. "Език и литература", сп. "Философски алтернативи", в. "Литература и общество", в. "Словото днес", в. "Литературен форум", в. "Литературен вестник", в. "Аз Буки", алманах "Огоста" и др.). "Фрагментите автора, а това гарантира пълнота на от етюди", подредени нехронологично, се опитват да сглобят сложния пъзел от творческото наследство на проф. Румен Стоянов, да изведат на преден план специфичните особености в стилистиката на поета, писателя, изследователя, преводача и родолюбеца. Целите на своя сборник Кирил Попов уточнява в лаконичното "Въведение": "С включените в тази книга публикации върху творчеството на ерудирания, интуитивен и креативен учен и писател Румен Стоянов насочваме читателите с най-различна мнемонична и емоционална памет сами да се докоснат до уникалното слово на един всепризнат, но още нехабилитиран от научната бюрокрация творец...". И още – акцентира върху най-важните характеристики на това творческо дело и неговия автор: "главозамайващото словотворчество"; той "остава винаги резервиран към общоприети мнения, представяща поетическа селекция на дори те да принадлежат на известни класика на португалската литература личности"; осветено философски, в и предговорена от съставителя Р. творчеството му проблясват "проекции Стоянов. С статията си "Пантеизмът на че петият "летописен" том "съдържа социалната справедливост в хуманно- стихосбирката и я поставя в литературен политически, а не в метафизически контекст (Ф. Песоа, както четем в аспект"; в неговите текстове ще Предговора, е един от предшестващите открием и "паралели в стилистиката Сартр и Камю екзистенциалисти, на българския творец както в което определя и някои характерни народния битовизъм в българската черти на поезията му). Като цяло художествена словесност, така и в книгата е определена като приносна за латиноамериканския костумбризъм"; българската португалистика. но открояващото се при този автор остава "самобитност, в основата на която лежи един модерен поглед към е предмет на статията "Летописната света, едновременно познавателен и "менипова проза" на Румен Стоянов". художествен, религиозен, философски И тук К. Попов е блестящ анализатор и морален...".

г. книга "Стилуети" (ИК "Стилует", С.). енергия, обвеяни с пародийна тоналност

Дедуктивно изградената статия е важен ключ към творчеството на Р. Стоянов научно и художествено, защото обръща внимание върху основни проблеми, проектирани в стихосбирките "Кърчаг" (2005) и "Тяга" (2007). К. Попов определя тази поезия като "спонтанна" и "бавна", която заедно с постиженията му в прозата го утвърждават като "ярък словотворец".

"Динозавърски спомени" (2013) е обект на следващата статия на К. Попов. Авторът в елегантен есеистичен стил е обхванал както по-значимите тематични акценти в този, както подсказва заглавието, автобиографичноспоменово-ейдетичен текст, но и засяга книгата като издателски продукт корици и автори на илюстрациите, като интерпретация на съдържанието и нейният приносен характер. Освен това тя е маркирана като издание от поредицата "Майстори на превода", ето защо разказите за обществени събития и факти от атмосферата в комунистическа България са съчетани с елна "сложна концепция с развитието на превода" тук.

Със същността на преводаческото изкуство изцяло се занимава следващият текст на книгата – "Поезия, съизмерима чистата екзистенциалност". К. Попов се спира на преведената от Р. Стоянов книга на бразилския поет Розалво Асиоли "Тъжни дървета" (ИК "Огледало", С., 2014), която определя като "нов принос към съвременната бразилистика". Румен Стоянов познава лично поета Асиоли и осъществява селекцията на преводната книга "Тъжни дървета" от пет книги на представената поезия, отличаваща се "чиста екзистенциалност", и в същото време виждаме "словесната ерудиция

на поета-преводач". Следващият текст от книгата има за изследователски обект стихосбирката "Злак" (2012). Това е отзив за поредната поетическа книга на Р. Стоянов, която се отличава със "шедро словотворчество и модерен подход на автора към поезията, асоциираща се този път по-настоятелно с изобразителните форми на наив и примитивизъм". А самото заглавие "Злак" "събужда у читателя близки до реалното усещане за арттерапевтично и естетическо блаженство в свежи и ухаещи на билков аромат ливади".

Особено голяма е заслугата на Р. Стоянов в превода – от и на испански и португалски език – и потвърждение на това е появилата се през 2014 г. книга "Фернандо Песоа" (ИК "Огледало", С.), Фернандо Песоа" К. Попов анализира Есеистиката в книгата на Р. Стоянов

"Летопис на клисавото време" (2015) - в областта на стилистиката, на Книгата му се отваря с текста паралелите и поставянето на книгата "Автоидентификация и арт метисаж в контекста на античната менипова в творчеството на Румен Стоянов", проза и специфичния авторски език намерил място не само с публикацията и писателски похвати. "Есеистично си в сп. "Език и литература" (бр. разгърнатите размисли протичат 1-2/2009 г.), но и в излязлата през 2017 погично, заредени с документална

тоталитаризма и демокрацията".

"Словотворческата страст на Румен Стоянов" (с. 66) е критически текст за две заглавия на Р. Стоянов - "Чака ме стихосбирката "Кърчаг" (2005) на поета. светът" (2009) и "Борба за език" (2008). Тя е проникната "от арт релаксираща Първата книга със заглавиена - стих от енергия, въплътена в повика на поета "Огняроинтелигентска" на Вапцаров за пантеистично общуване с природата, и с подзаглавие "Никола Вапцаров в а не просто русоистко връщане към испано- и португалоезичните страни" е нея" (неслучайно в този контекст, "строго документална книга", плод на уточнява авторът, изглежда и името дългогодишни издирвания по темата, на издателство в служебното каре – ...Лечител").

През 2017 г. от печат излиза книгата на Р. Стоянов "Летопис на пуздравото за "родолюбивата пристрастеност към време" и тя е обект на статията съхраняването на българското (в случая "Стилуетен поглед върху летописен Вапцаровото) културно присъствие роман" (всъщност книгата е част в испано- и португалоезичието и по от поредицата "Летопис на рунтавото време, "Летопис на проскубаното време", "Летопис на пуздравото време", "Летопис на клисавото време" и др.). Книгата продължена и в "Борба за език". "Тя събира пътеписни, публицистични и съдържа прослава на българската есеистични текстове, сглобени като азбука, но и заклеймява македонизма и пастиш, който "не придава мозаична абсурдното узаконяване на югозападния тоналност на текста". Интересна български диалект за "македонски книга, чиито "отделни есеистични фрагменти въздействат върху читателя едновременно разобличително и доставят естетическа наслада".

Последният текст на книгата на К. Попов засяга поредната книга от "летописи" на Р. Стоянов – "Летопис на гнидавото време". Носи заглавието "Инвективна социална позиция и опозиция на Румен Стоянов". И е върху творчеството на Румен Стоянов. наистина такъв, изобличителен; дори гневно става перото на автора, когато иде реч за изтичане на мозъци от родината, за ред пороци, наследени от тоталитаризма и пр. К. Попов отбелязва, ценни мисли върху психологията на творческия труд; отрича т.нар. обучение по творческо писане, умиляващо възкресява изхвърлените думи от патриархалния бит на България...".

В интерес на пълнотата ще добавим, че книгата съдържа още критически текстове за книгите на Румен Стоянов "Из говора на село Драганово" (2018), "Топлици" (2018), както и преводната "Българският грънк / O pucaro bulgaro" (билингва, 2009) на бразилеца Кампос де Карвальо.

В много от текстовете си за Р. Стоянов К. Попов говори за неговото родолюбие. Два от тях са пряко свързани с темата - "Дълголетното пътуване в говора мил на роден край (за книгата "Из говора на село Драганово", 2018 г.) и "Родословието – spiritus rector" (за книгата "Да следваш водата. Родом", 2009 г., писана в тандем с поета Йордан

и инвектива", а "съдържанието на Ще завършим със статията "Две книгата провокира възможност всеки Българии няма...", но "Съществуваме читател да открие в нея абсурдната ли?". Двете реплики от заглавието същност на своя живот през са два лайтмотива от новите книги на Р. Стоянов. Иначе аналитичният поглед на критика тук се спира върху свързана с рецепцията на Вапцаров в културния, политическия и обществен живот в 15 страни. Залегналата тук теза този начин да се даде нов принос в опазването му от "македонистичния противобългарски произвол" е

> Критическият сборник на Кирил Попов е една достойна книга на достоен и ерудиран критик и писател за свой събрат. "Дано и ерудираното слово на Румен Стоянов не остане глас в пустиня!"

Кирил Попов. Фрагменти от етюди ИК "Огледало", С., 2020.

Владимир ШУМЕЛОВ

IN MEMORIAM

КИРИЛ ПОПОВ (1930 - 2021)

Къде остава всичко?!

СБОРНИК НА ЛИТЕРАТУРНАТА ГРУПА - ГОРНА ОРЯХОВИЦА

Галина МОСКОВА

ПРЕЗ МАСКИ

Защо през маски трябва да обичаме, през лед да стоплям твоето сърце, и три пъти в огъня да влизам грешен, и три пъти в ледените ти води?

Сега съм гара, спрели влакове, ненужен коловоз зад хоризонт, три пъти съм пречистена Голгота, три пъти съм от теб пленен. Неземна ще преплиташ световете, и спряла някъде на кръстопът, отпиваш бавно загорчали устни, неспрели дните да броят...

Защо през маски трябва да обичаме? Душите ни неистово крещят, забравените думи са огнище, стоплило ръцете ни от студ.

MOPETO

Какво е морето? - моряка попитах. Той тихо отвърна ми: - моят живот, вълни от полуда с дъха на звездите след първия изгрев под първия грот. Потрепващи устни, които целуват писмото от другия край на света... Случайният соранг, за който си струва

Любов недопита, по мъжки залязла, Морето ли? То е симфония в синьо, велика и смела игра на въже. Морето ли? То е магическо вино,

<u> Антоанета ЯНЕВА</u>

КРАТКА АВТОБИОГРАФИЯ

На малък остров, преди толкова години, изглежда ми сега като един живот, като безпътен, весел платноход.

Потърсих пристан, ей така, за малко, от бурите за да се подслоня. на тази чужда, слънчева земя.

И вече нищо тук не ми е чудно, но страдах, чак докато разбера от острови се бяга много трудно, а аз не знам да плувам... нито да летя...

<u>Валентин АНГЕЛОВ</u>

Не питай щом луната похотливо събира в шепи нощния сатен, и полетът на звездното хвърчило ти свири Моцарт, Бах или Шопен. Не питай щом брегът е омагьосан и приливът се рее в пустошта, и пясък пръска капчици от восък от бурната и мамеща вълна.

Не питай щом отдавна се е скрила безбрежната й дивна синева, и в залеза на огнената грива белее се по детски пролетта. Не питай щом гласът на някой влюбен кръжи в безкрая на един живот, бъди свободен, но бъди и буден щом чувството те моли за любов.

Не питай щом две устни те обичат, отпий небрежно, после се върни, и пий до дъно молещия смисъл, една любов в две хубави очи.

СБОРНИК С РАЗКАЗИ, СТИХОВЕ, БАСНИ И ЕПИГРАМИ

Дора ЕФТИМОВА

Бях. Нежна, бяла пъпка,

разлистваща се всяка пролет.

назряваха във мен любови.

Бях. Ярко червена роза,

С любов - в стих и проза,

омайно те завръщах пак.

Сега съм пухкаво глухарче

На живота чудното зарче,

Велка ВАЛАЧЕВА

Вибриращо, с красиви тръпки,

привличаща със силен аромат.

и в Космоса изпращам любовта.

докрай ще хвърлям с доброта!

Разпилени вятърни мелници.

Време за мен, откраднато от вятъра.

бягащ залез, приказен пристан...

Уморени чувствата заспиват.

онова уморено привикване,

че съм тук и съм твоя жена...

Колко е хубаво, че те има,

Бяга умора от очите

<u>Диана СТЕФАНОВА</u>

не е афиш рекламен,

Душата ми е езеро.

дете съм, осъзнавам.

Да порасна не успях.

да разлепваш и разкъсваш.

в душата ми оглежда се,

в душата ти умира и се ражда.

Но защо не ме научи и да мразя,

вместо да обичам в този свят?

Сърцето ми

който можеш

Душата ти

душата ми

Природо,

за друг мисля сега,

БЯХ - СЪМ

Стефан МИТЕВ

да хвърлиш зад борда ститина лета.

среднощен запой, или утро след щорм. Или вик на моряшка сиротица-майка с въпрос безответен "О, Боже, защо?!" но пие се само от силни мъже.

южнякът ме запрати сред морето синьо БЯГАЩ ЗАЛЕЗ

Ръце протегнати към небето, искащи обич от вятъра, ала заседнах в плитчините безвъзвратно молещи за нежност морето.

Вятърни чувства, толкова преходни, толкова нежни, нечии устни локоснати. Време откраднато от тебе...

КАПЧИЦИ ОТ ВОСЪК

<u>Дочка ВАСИЛЕВА</u>

В ГЛАВАТА МИ ЖУЖАТ ПЧЕЛИ

Узряха тишините ми. Презряха. Изсъхнаха стеблата им до корен, че все във грешния сезон цъфтяха и затова останаха безплодни.

Подреждах ги. Наричах ги по име. И чаках да се сбъднат като сънища. Намразих пролет, лято, есен, зима, а тишините все жадуват пътища.

И думички-пчели да ги помилват. Стаените надежди да опрашат, че безднадеждно тихото горчиво е като утайка подир вино в чашата...

Сезоните ръцете си измиха... Сърдити ветрове мъглите влачат. В сърцето ми гнезди умора тиха. В главата ми жужат пчели. И плачат...

Красимира КОЖУХАРОВА

ВЛОВИШКО ХОРО

Празник е! А на площада жените играят вдовишко хоро... Отиват си мъжете ни, отиват си... Играят жените...Играят... Една до друга в празнични рокли като пеперуди летят.. Вплели ръцете си силно до болка в стъпките крият горда тъга. Усмихнати тропат чевръсто, забравили всички житейски неволи. Люлее се диво хорото самотно и тъпани вият в неистов копнеж... А времето бавно над всичко съдбовно забрава тъче...

Светла БОГДАНОВА

която гасне в утринта.

КАКВА ТИ СКУКА! Времето не стига за толкова несвършени неща! Животът е една свещица,

Светът отново ще върви напред, захвърлил вешите ми непотребни. И с ценностите ми - в чувал за смет, боклуковозът ще потегли...

Бръшлянът ще проточи врат към покрива на тази къща. И само вихърът в нощта комина тъжен ще прегръща.

<u>Емил ПОПОВ</u>

ПРЕГРЪДКАТА

Най-ценната прегръдка на света са детските ръце, обгърнали врата на мама. Това е среща на живота с пролетта и то с лице. От нея по-голяма няма.

Когато със годините растеш, превръщаш се в младеж, при стъпка грешна, несполука при мама непременно ще я отнесеш, в прегръдката ще спреш. Спасителният бряг е тука.

Пораснал, със семейство си сега, но в майчино сърце тревогата й не престава. И първата милувка помни тя. От детските ръце следи завинаги остават...

Дянко МАДЕМОВ

НАЙ-ПРЕКРАСНИТЕ ЦВЕТЯ

Наближаваше 24 май и учителят каза всички да носим цветя за празника. Баба ми Гана имаше чудесни божури и аз я попитах дали може да си набера. - Ох, свидят ми се, мари бабче! - призна си чистосърдечно тя. - Кой знае къде ще

ги захвърлиш след манифестацията.

Пък, я виж колко хубаво са ми цъфнали.

Така тръгнах към училище без цветя. Нищо, щях да поискам по едно лале от съучениците си и ще си направя какъв да е букет!

Училището беше в града и към него водеше пряка пътека. В края на селото пътеката се разклоняваше - едната тръгваше през поляните надолу към училището, а другата...

Точно на този разклон ме осени гениална идея. Ама, разбира се! Хванах другата пътека... Не съм чувал да има друго село като Бакойците - село с две гробища. Едното - от северния край, другото - от южния. Сигурно, когато двама се мразят - да почиват на максимално разстояние един от друг, когато умрат! Разбира се, Горните Бакойци си имат тяхно - трето гробище. Но... както и да е.

Отворих предпазливо гробищната порта и се огледах за посетители. Нямаше никого! А гробовете бяха отрупани с цветя - божури, нарциси, лалета! Не чувствах никакви угризения, защото според баба ми Гена това беше гробището на нашите душмани. Събрах си един огромен букет и гордо закрачих към училище. А там всички ахнаха, а най-много - учителят.

- Дянко, откъде набра този чудесен букет? Сигурно от градината на баба
- Не, те са от другата баба... Ама тя е... по-оттатък...

Не исках да лъжа, но не биваше и да казвам истината. Сигурно това се наричаше "уклончив отговор".

- Браво, моето момче! Твоите цветя са най-красиви, затова ще ги поднесеш на първия секретар на Партията.

Ужас! Ами ако ме попита откъде съм ги брал? Знаех, че съм пионер и не бива да лъжа - пък особено Първия между Първите. Но...заръката на учителя не подлежеше на обсъждане!

Когато наближихме трибуната с официалните лица, учителят ме изведе от строя, показа ми откъде да се кача и кой точно е Другарят, на когото трябва

Движех се като в сън. Намерих посочения човек и му подадох букета. - Честит празник, другарю... - гърлото

ми пресъхна. - О-уоо! Я виж ти какъв прекрасен букет! Мерси, моето момче! От къде ги набра, а? Я ми кажи!

Смигна ми дяволито. Стори ми се, че знаеше отговора и сега ме изпитваше.

- От гро... - почти се разплаках. Но в този миг мощно "Ура" разцепи простора и той така и не чу за източника на своя подарък. Прегърна ме, вдигна високо букета и започна да рецитира с патетичен глас:

- Браво, моето момче! Ти си истински пионер! Нека всички вземат пример от теб! Нашата Партия ще превърне България в една прекрасна цветна градина - също като тази, в която растат тези прекрасни цветя!
- Слава на нашата Партия! закрещях на свой ред и аз. Така ме бяха учили... Макар, че току-що бях научил в какво се канят на превърнат България... Нищо, знаех си, това са само лозунги...

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

7

София ФИЛИПОВА

ГЛАС В НОЩТА

Не ми отнемай болката! Мое богатство е, част от духа ми, нежна частица от мойто съзнание. И не ми говори за външни неща – друг свят обитавам отдавна, сляпа съм вече за старите друмища, извървях ги отдавна, мъртви за мен са. Душата ми броди на сто къса разкъсана. Ела, събери я! Вдъхни й живот! Да седнем заедно до онази ограда, отвъд която не знаем какво има, да седнем във мълчаливо очакване. Глас може би ще дочуем далечен: Тази е вашата карма! А болката – нашето щастие!

От появата на "Сбогом, слънце!" – по-

етичното възкресение на Дора Габе – не

съм изпитвал такова силно вълнение при

среща с творческо избухване. За мене 2019

година е особено значима най-вече с две

незабравими поетични книги - "Покаяние

Господне" на Румен Леонидов и "Жажди"

от София Филипова. И докато, все пак,

след изповедите на Леонидов в "Рембота-

вър" и в "Сляпа неделя" очаквах от него

нов връх, лиричната мощ на София Фили-

пова ме завари неподготвен. Да, винаги съм

й се възхищавал – тя е любимата учителка

на стотици възпитаници на Националната

гимназия за древни езици и култури, дълго-

годишен председател на Българския хайку

съюз, направи и чудесно списание за хайку

поезия, неналминат е нейният "Речник по

стихознание". Няма да изреждам всички

значими подробности от културния й при-

нос, тъй като бих желал да се съсредоточа

върху неочакваното. През 2009 г., заедно

с чудесната поетеса, художничка, певица

Александра Ивойлова ни покориха с пое-

тичните диалози "Отгласи" – те бяха нещо

съвсем непознато и свежо в литературата

ни. Няма да се учудя, ако свикналите да

венцехвалят тесен кръг експериментатори,

и сега може би ше останат глухи за посла-

истинските пенители на голямата поезия

ще изпитат тръпката от откритието и ще

подирят сред "неразбираемите любови и

сред горчивите откровения" на София Фи-

липова онова, което я свързва с надвреми-

"Няма норми на човешкото сърце. Няма

разум. Във горещото и врящо, и кипящо

чувствено море съм хвърлена." Започва

нашето плуване, заедно с нея. Тя е "мно-

горъка, многогласа, многознаеща", за

стиховете й няма възраст, изпълнени са

със "стръвност, порив и желание". Нещо

фаустовско откривам в намерението й да

"обхване необхватното". Преди нея се опи-

таха да сторят същото Багряна, Дора Габе

и Блага Димитрова, а тя сякаш продължа-

ва размислите им и дори стига по-далеч от

тях. Рядко е в наши дни да събуди сетива-

та ни едновременно модерна и класическа

поезия, интелектуална и емоционална. От

корицата на книгата ни гледа портретът на

ЖАЖДА

Вятър ли ме носи из простора или някаква предпролетна мелодия? Бягат ми очите по зеленото, плиснало се нашироко по полето. А полето - тънко покривало, под което се спотайва и живот, и смърт. Тялото му - топла млада плът диша развълнувано, възбудено, като тръпния над него въздух развълнувано в тази мека, многоръка привечер, многоръка, многогласа, многознаеща. Два налети облака със кръв

като гроздове увисват в хоризонта, като някакви огромни въпросителни, отговор които чакат мълчаливо. И кръвта, звънтяща в вените ми чака, иска да проникне всякъде, във всичко, да се втурне в четирите посоки на земята, да се нирне в дълбините на водите, да се смеси със космическия прах в небето..

Ах, ще утоли ли някой тази жажда, таз разяждаща сърцето алчност, тези стръвност, порив и желание! Облаците, пълни с кръв, се пукат и потичат алени потоци буйно и се плисват върху земното зелено, и се смесват с ритъма на дишането, с парата, със мене... О, каква симфония сега започва

за земята, за небето и човека, който иска да обхване необхватното!

РАЗЛВОЕНИЕ

Напоследък се разполовявам. Седнала съм до бюрото в неподвижност... вцепенена. Погледът ми прикован към книгите, като във любов прилепнали една до друга. В страниците им усещам как се сраствам, с буквите им - как се сливам. В тялото им влязла съм – усещам... и ще си остана там, когато си отида. Всичко туй прочетено ли бе от мене? В тялото им съм. Без свое тяло. Кой ще влезе в безтелесната ми същност? Кой ще се докосне до незримото лице?

...Тези книги, тези ръкописи, тази безпределна влюбеност...

НАДЕЖДА Поливам си саксията редовно, макар че вече няма цвете, дори и коренчето е изтръгнато. Пръстта обаче жадно гълта, водичката на едри глътки гълта такава жадна, ненаситна пръст! Пък може семенце да е попаднало,

Има ли ме всъщност, няма ли ме?

OMNIA PRAECLARA RARA

а някой ден и цвете да разцъфне.

Може ли човек да знае?

Всичко прекрасно е рядко. Латинска сентениия

Обичам да пия всяко нещо бавно на глътки:

кафето джина надеждата любовта болката... Глътките се сливат във едно усещане тръпнещо горчиво-сладостно носи те нагоре...

все нагоре.. Накъде, о Господи? И докога? А после?

Omnia praeclara rara...

ЕТО МЕ. ТОВА СЪМ АЗ!

съмишленик през годините Иван Кирков. Образът е някак не само красив, но и мистрябва да предаде "дивашкото гърлище" на вятъра при "силен гняв". Успял ли е някой от предшествениците й да го стори? И каква сила на характера, какво неповторимо "Ще те запуша извор-мъка, най-подир, / ще ви изстържа, болест и ръжда-неверие!". Това е непокорната скитница на Багряна, която вече е преминала през кръговете на Ада, без да се е примирила:

Аз скачам бързо в зиналата паст на вя-

и като него ще беснея, ще крещя и ще се

и като него ще се смея на страха и бягството от битката.

лръзки и незабравими слова, няма тъй силопълчилата се на болничната постеля, но и на нас – също като Вергилий в "Божествена комедия" тя ни води "из загадъчните лабиринти на сърцето", помага ни да надникнем "в най-потайните загадки на света и битието". "Наситеното, тежкото, сгъстеното мълчание" се преобразява в "оазис с извор животворен", тъй като София Филипова успява да го превърне в "блеснали светкавици", тя вдъхва живот на "пустота- да разкажем за себе си, но поетесата ни е та", а това е по възможностите само на за-

В някои от стихотворенията ще открием цялото си светоусещане я доказва. Колкоприпомняния на виденията на нейни събратя по лирични откровения – от Иван Те- толкова по-ярка е светлината на доброто и ума и в сърцето. офилов и Салваторе Куазимодо, до Йосип на истината, изгряла в прозренията й. "И Ости и Аксиния Михайлова тече трескав най-нещастният в интимните си чувства е диалог, доказващ общото между творците по-щастлив от празното сърце" – бих изпи-"с различен жребий", които – "преди да сал тези слова по стените на къщите, бих потънат неусетно в нощта" – оставят на ги запазил завинаги в съзнанието си, за да

няма нужда от дадена наготово музика, а на идеите изникват не само сънища, но и поети го могат! лумва светлина. Кой ли е начертал "тъй късния й изгрев"? Естествено, гъстите пластове култура, естествено, невероятната човечност, но има и друго – умението й напрежение е необходима, за да извикаш: да остава в междувремието, да осъществя- "Родопския Йерусалим", от деветте черкви ва "божествения полет, слял в своето сега и 40-те параклиса, от благослова на Кръсминало и бъдеще и всички тайнства на тоз загадъчен живот". Няма при София Фили- с които ще завърша, тъй като те са еманапова измъчено дирене на префърцунени ция на нейния нетленен талант: думи, няма заиграване със скептичности и с пинизъм – нейната песен е жива хармония - "на луша и сърце, на живот и смърт, на началото с края, на безкрая и още по-нада- ту буйно пламтящи, ту леко стихващи, лече..." Такава е рецептата да откриването на "най-тъжно сладостния, най-истинския за да се вихрите с по-огнена сила, свят на невъзможното" - всеки неин изповеден стих е "далеч от фразата позната". неутолими и неугасими. От устните на всеки друг изреченото от нея би прозвучало маниерно, но след като сме Живейте си, жажди, своя живот жизнен, проникнали заедно с нея в "прелестно-лъ-Няма в съвременната ни поезия толкова жовния живот", няма как да не повярваме: доде на раменете ни кацие Необяснимата,

Обичам всички земни и неземни твари!

Най-много теб обичам те, човеко!

Стиховете в тази необикновена книга не са събрани механично, те ни връхлитат устремно, наслагват настроения и чувства, превръщат се в роман, където "превратностите на играещия си с нас живот" изглеждат страхотно истински, сякаш сме искали изпреварила и е предала най-съкровеното утре, събитие, след което макар да изглежни послание. "Всичко прекрасно е рядко" даме все същите, "вече сме други" - "О, то повече са страданията и изпитанията, на духа ти, който ми възвърна вярата в разживите своята магична енергия, учат ги не забравям никога нейния безсмъртен об-

София, рисуван от мага на четката и неин (без да ги назидават) как да допуснат живи- раз – след неспасяемите мъчения, тя дъртелния въздух в "клетката от думи". Мно- жи в ръцете си, невярваща още, "птицата го рядко и вълнуващо преживяване е да се Феникс, щастливата". Пияна е от "слънце, тичен, замислената жена крие в себе си – докоснеш до дълбоко философска поезия, – нектар и ухания", слиза "зашеметена в донякаква съдбовна тайна. Изкушаваме се която същевременно изпълва "със сладка лината Аркадия". Границата между осезада потърсим неизреченото в стиховете – тя отрова" душевния ти смут. От пещерата емото и въображаемото изчезва – колцина

> При София Филипова всичко започва от родовия корен, от мистичната връзка с града на реката Чая, от възрожденския род в това гора. Това е обяснението за стиховете,

Жажди пламтящи, жажди горещи,

за да ни каже туй нежно-любовно

и ни попита с молитвено тих глас : "Къде останаха всичките жажди ?!»

Жажлите са завинаги запечатани межлу двете корици на поетичната книга, която е събитие – не само за днешния ден, но и за – цитира тя една латинска сентенция и с каква свобода на излежалия вече затвора си!" Благоларя ти, София, за огнения стълб

Георги ЦАНКОВ

"Жажди", София Филипова, стихотворения, ИК "Изток-Запад", С., 2019.

* * *

Петя ПЕТРОВА

* * * Аз съм птица жадна. ти си водопад. Аз криле разтварям, ти си ми небе. Аз молитва шепна ти си моят храм.

Ти си пътник странен...

Аз съм твоят пристан.

Бих дала обяда си някому, що е потребен. Стаята своя отстъпила бих на скитника беден. От всичко на света що имам бих дала. Само устните твои... Само тях не мога да дам!

* * *

Две палави деца: душата и плътта проплакват всяка нош. За секнали игри. За паднали звезди Изстиват търсещи очи, но нивга скритите недра: две плачещи деца, останали сами в ношта

(песен) След тази любов сърцето ми ще бъде кораб на морското дъно, очите ми ще са планински извори, ръцете ми – дървета отрязани... И няма слънце, няма пролет,

Една любима книга аз дълго ще разгръщам и до себе си вечно ще държа. Едно ковчеже малко с накити от злато ше чакам да ме върне в сън далечен.

няма звук и шум.

И може би ще мислят, че съм луда. И може би ще вярват, че съм луда, когато:

Из улиците ще вървя, ще говоря на разни езици, ще те виждам, когато притворя очи, ще ми се причуват клетви за обич... И ше вървя като в сън. ще вървя "самодива" и само Ти само Ти само Ти ще знаеш за обичта!

ГЛУТНИЦАТА

Горан АТАНАСОВ

Зимата сякаш беше безкрайна. Снегът падна още в последните дни на октомври. Лед скова реките, клоните на дърветата и ниските храсти заприличаха на ледени статуи. Виелиците и валежите слизаха от Балкана и застилаха полето с бяла пелена, огромна и безкрайна като океан. Имаше нещо магично в тази картина, някакво усещане за

тайнство, необяснимо за баба Мария, което тя чувстваше и по свой начин обичаше.

В края на януари омекна, виелиците поспряха, небето се избистри. Слънцето светна в малката кухничка на бабата. Дойде време да навести внучетата. Защура се из къщи, искаше да им занесе от всичко. Стъкми огън, напали печката и направи огромна турта. Слезе до мазето и взе бурканче лютеничка, зави парче сиренце, малко сланинка, наля шише вино за сина и снахата, турна бутилка олио и подреди всичко в големия цедник.

Преди да тръгне, отиде в ъгъла на Прекръсти се пред лика на Богородичка, помоли се, а сетне мушна кибрита в дълбокия джоб на престилката си. Завърза забрадката на главата си и пое през полето.

Времето беше чудно, косото януарско слънце проблясваше по снега и пръскаше диаманти. Дивната красота превземаше сърцето на старицата.

Няколко часа деляха двете села, но се вървеше трудно. Старият коларски път бе покрит със сняг и бабата мъчно стъпваше. Беше изминала повече от половината разстояние, когато слънцето се скри зад Балкана и денят неустно започна да отстъпва. Силите взеха да я напускат. Беше стигнала Добри дол, когато спря край изоставен обор да отдъхне. Подпря се на плета и забърса

потта от руменото си лице. Вдиша дъл- дите, да се промъкват в кошарите и да сата й настръхна. Чуваше стъпките им сръбна винце и продължи.

Полека-лека се притури, вечерницата ускори крачка. Малко остана, мислеше

щеше да прегърне седемте си малки – най-малката калпазанка – Гинчето! обръча. Старицата почти затича към внученца, как щяха да седнат със сина Спомни си, когато беше малка, как селото. Глутницата, предвождана от и снахата край синията, как щяха да в една студена зимна нощ пътуваха с едноокия черен вълк, продължи да я се нагостят с прясна пита, сиренце и колата към село. Насред пътя глутница следва, но отдалече, вече без охота. След сланина, как щяха да изпият по чаша вълци ги застигна. Баща й запали едно половин час баба Мария със сетни сили вино... После щеше да легне край огни- въже и го пусна зад каруцата. Чу го да и догарящ в ръцете огън стигна горнащето с дечурлигата и дълго да разказва казва, че вълците се страхуват само от та махала. Кучетата се разлаяха. Тя се да плаши най-малките с баба Яга и ва чак до селото, но не нападна.

Торбалан... Щеше, но...

На няколко пъти поспря и се заслуша, чифта очи, вперени в нея. Наблюдаваха я хладнокръвно на не повече от петнай- дявол стоеше насреща й.

боко няколко пъти, счупи от питата, завличат малките агънца. Баба Мария в снега, усещаше дъха им върху себе си. беше безстрашна и силна жена, и друг Очите им светеха кръвожадно на пълнапът бе виждала вълци, но този път иматрепна в стъкленото небе, кръглата ше лошо предчувствие. Ех, да беше с нея и да я разкъсат. Погледна за последно луна изгря и цялото поле грейна с ле- дядото с пушката! Ама лоша болест го нагоре, където искряха милиони звезди. дена красота. Пред насълзените очи на настигна и старецът само лежеше. Уп- Една се откъсна и огнената й опашка баба Мария в далечината мъждукаха лаши се, сам-сама жена насред полето, разсече небосвода... светлините на селото. Силите й запри- по-добре да не беше тръгвала, толкова Някой пое при Свети Петър, дали иждаха, забрави за умората и дори леко 👚 ли е глупава, че да хукне в такова време! 👚 щеше да почака старицата? Взе парчето

приказки за таласъми и караконджули, огън. Глутницата продължи да ги след- обърна и погледна към далечината. В

Жената се разкрещя, заръкомаха, ците стояха и не я изпускаха от поглед. запляска с ръце. Глутницата започна Улиците бяха разчистени, комините да се групира и след няколко мига баба на къщите димяха, чуваха се гласовете струваше й се, че някой върви подире 🛮 Мария бе заградена от няколко сиви 👚 на стопаните, които шетаха из дворовей. Свърна назад и с ужас видя пет-шест вълци и едър черен мъжкар с изцъклено те. Някои прибираха стоката в оборите, око. Същински призрак! Сякаш самият други носеха дърва. Сърцето й се успо-

нагоре, опашките им бяха подвити, а глутницата навътре в полето. А тя пое Дългата зима ги бе изкарала от лего- оголените им зъби и чудовищното им напред към внучетата си. И към Гинчевищата. Бяха започнали да идват все ръмжене я вцепеняваше. Усещаше по то. Как ли щеше да се ококори, когато по-близо до селата, да прескачат огра- тялото си милиони малки мравки, ко- й разкажеше тази история?...

Старата жена усети края на живота сланина и го хвърли. Вълците обаче не си и през главата му обърнаха внимание. Бавно, затвай запрепускаха ху- ряйки кръга, се приближаваха. Тогава бавите моменти баба Мария изсипа цедника в снега, отот него – когато се вори бутилката с олио и го разля обилно задоми, когато се върху него. През цялото време крещеше, появиха рожбите а вълците не спираха да ръмжат. Усети й, когато децата й как разкъсаха полата й. Краят бе близо. минаха под венчи- С треперещи ръце драсна клечката и ло, когато на бе- запали цедника. И равнината помогна лия свят дойдоха - появи се лек полъх, който разпали внучетата... Колко огъня, цедникът лумна и бабичката ги обичаше, Госпо- започна да го размахва около себе си. ди! Единственото Разпращя се и засвятка, все едно цялото нещо, което иска- поле беше подпалено с барут. Баба Маше сега, бе да ги рия крещеше и тропаше с крак. Прилигушне, да види иг- чаше на стара магьосница, с вселил се ривите им очички, в нея зъл дух, даващ й сили да помете да чуе звънкия им всичко наоколо. Зверовете се стреснаха, си и си мечтаеше... Представи си как смях и да нацелува своята любимка започнаха да се отдръпват и отвориха подножието на боровата горичка въл-

кои. Баба Мария се окопити. Погледна Вълците я гледаха свирено от долу пак към баира. Черният вълк поведе

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

ОБИТАЛИЩЕ ЗА ОБИЧ И МИЛОСЪРДИЕ <u>Спежана</u> <u>ГОРАНОВА</u>

Снежана Горанова има дарбата да създава откровения, за окуражаващи философски топла, човешка поезия чрез непреднамерени послания. Без блудкавости, без превземпоетични образи и похвати. Тя елегантно внушава на читателя, че чувствата на всеки поет са съкровена и лична изповед, която ориентир й е смисълът да преодоляваш грозтой неусетно приема, припознава за своя. Доверява й се, съпреживява я, дори я помни дълго, след като страниците са затворени. СнеГОР се е преродила в думи, излъчващи обаятелна светлина.

Метафорите и внушенията в тази стихосбирка някак си тръгват спонтанно и като че ли случайно, но когато я дочетеш, осъзнаваш – свободата е постигната и е реална, светът се самоподрежда и се самообяснява по убедителен начин. Всяко нещо си отива на мястото, а пътят на поетичното продължава да зове читателя да не спира да търси нов смисъл и нова емоция

Не е шега, че женската душа крие повече тайни, отколкото боговете биха могли да отгатнат, че съществуват. При Снежана Горанова душата й ражда поетичната магия, която сякаш извира отнякъде много дълбоко. Многолика, понякога и тъмна, но винаги красива е представата й за възвишена душевност, макар явно да е изранена и от скиталчества, и от житейски несрети, и от мрачни разочарования. Но това не е е олтар, пред който всеки може да коленилогическа или емоционална дисекция на вътрешното аз, което трябва да ни порази с хладнокръвие или неочакваност, както често можем да открием при други автори. При Снежана Горанова извайването на образите, ритьма, внушенията и финалните на светло и ни поразяват с неочакваните фрази-сентенции са по-скоро ритуал по приканване към съпричастност. Призовани са съхранителите на живеца, чувствителните и поезия! жадни за очарователни думи, за стъписващи

ки, без мелодраматичност, СнеГОР търси ориентири в загадката-поезия. Основен ното отчаяние, за да видиш и за да усетиш нов хоризонт, зал който има нова належла, възхита, смирение, тишина за съзряване и утешителни оценки. Стихосбирката като цяло е обиталище за обич и милосърдие.

В стиховете СнеГОР ни предлага и възгорчива поетическа съпричастност. Тя прилича на утехата и откровението на приятел. преосмислил стойностите на враждебния и озверял комерсиален свят, дори ни нашепва съзаклятнически – не сме сами, има още като нас красиво луди, влюбени в думите и в многоликите им значения и чар. Убеждава ни, че не е фатално да си "занесен" по поезията, да изнежваш душата с красиви слова и образи. Фаталното е да нямаш душа, с която да видиш, усетиш и съпреживееш ярката светлина на мечтите и тяхното им съчетаване с човешкото.

Снежана Горанова е извезала върху страниците и своите безсъници, и личните си терзания, заявила е своята гражданска позиция в полкрепа на лоброто. Сътворила чи, за да положи своята искреност според емоционалната си интелигентност. Защото смътно чувство, а възпятата истина за нашите същности, които само понякога излизат

Без обяснения, без извинения! Само

Мартен КАЛЕЕВ

1. Колко сме сами -

обречени да се

тревожни грешници,

обичат мъдро. Колко сме сами погълнати мълнии от разум земен... И се навеждам кротко смалена пред старинните пловдивски къщи Божествена ли е била ръката – градила ги така, прегърнати?

2. ДО ГЛЕЗЕНА МИ СЕ СТИЧА лека дреха. Рамото я удря като с крило

и извива погледа ти... Три стъпки. още три и още три по древен римски път. Само тук ли сме пришълци?

Какво ни обещава асфалтираното око на днешната улица?

още три и още три. Спирам до теб. Затвори очи – най-ослепителното изкопаемо е това докосване - отвътре. после археолозите откриват -

сътвореното от него.

ПРОДЪЛЖЕНИЕ

Вгради ме в себе си като стъпка в пясъка. като река в морето, като съчка в огъня, като лудо мълчание в пъпка. като клас, вречен в зрелостта, като непостоянство в кръвта. Вгради ме в себе си прокълната и коронясана, целувана и ненацелувана, покорна и непокорена, изкушение и продължение на света...

Вгради ме в себе си – свещен е на майстора грехът, щом извора чешма ще стане.

ЗАКЛИНАНИЕ

Със женски очи мъжки глас да задържиш. Мъжки глас като силна вода да те влачи. да удряш глава от бряг до бряг. Дъно на извор и яз да усетиш. Под палешник ла не гъкнеш. Плод да отмества костите ти. Да можеш злото с добро да отпратиш Силата със сила ла спреш. Кога куршум пропее, люлка да оплачеш. Кога невестулка плюе. първа чаша да дигнеш. С мъжки глас смъртта да повикаш земя да ти отговори.

ИСКРЕНА, СВЕТЛА И ПЕЧАЛНА

Юлий ЙОРДАНОВ

...Държа най-новото книжно чедо на Боян АНГЕЛОВ - стихосбирката Реставрация на обелиска" - кълето си дават среща или по-точно казано се е с цели двадесет и един грама. възправят една с друга еволюцията срещу революцията в мисленето и поведението ни. И като чете стиховете, като анализира моралните зигзаги, читателят поставя на Голготата моделите на човешкото развитие. Струва ми се, че в казаното от Иван Гранитски в предговора има сериозна доза правда: "Лирическият Христо се казва, герой на Боян Ангелов, когато се но не приказва. съпротивлява на лъжата и демагогията, Изащо му е да говори, на официалния фалш, получава вместо шом никой ласки - юмруци. Усещането за всеобщ не го разбира, разпад, за деградация, демонстрацията а всеки на парвенющината и срамните водевили, го е страх да умира. които слагат своя отпечатък на лнешното време, не само отблъскват лирическия герой, но и постоянно насочват погледа му към романтичното минало, към времето, когато любимото Отечество е имало идеали и ценности - национални, социални, естетически".

Ето потвърждението на тези думи, концентрирано в риторичния въпрос:

От скоростите кой ше ни избави. щом пред покоя сме с прибрани длани?

Поразително ме впечатлява композиционната структура на стихосбирката. Трите цикъла от емоционална гледна точка са в някаква вътрешна градация. Докато в "Плахо пламъче" и "Реставрация на обелиска" лирическият герой се мята, омотан в паяжината на загадъчността, то в "Перлата в окото ми" звучат фанфарите на Българското. И в двата първи цикъла се носи лавата на психологизма; на дълбокото преосмисляне аксиологическите стойности на живота. В това отношение думата взема философът Боян Ангелов, насищайки лиричното си слово с митичност, иносказателност, подтекст и още, и още... Разсъждавайки върху човешката екзистенция, читателят става съучастник на поета в баталиите между Доброто и Злото.

Тя, горката, събра достатъчно тегла. Какво ли не е изживяла! Веднъж родена, за нея смърт няма. За онтологичната й природ попитайте човека Той не е Христос -"Теглото на душата

Докато четях цикъла "Реставрация на обелиска", една мисъл като пчела жужеше в съзнанието ми и не ми лаваше покой: за каква реставрация пледира поетът. стрелбищата, точен бях, Но стигнах ли финала на едноименното приори като награда стихотворение, дало заглавие на сбирката. стъклена перла избрах просветлението като слънце изгря:

Реставрацията значи да отнемеш от себе си и на ближния да дадеш отломъчето

надежда.

Не! Не съм убеден, че има истински българин, който да не благоговее пред върховете в историята на Отечеството ни. Повече от убеден съм, че Боян Ангелов е от тази категория родолюбци, които "любя, тача и милея" за "родината ни красна", както казва патриархът Иван Вазов. Какво? Не вярвате ли? Прочетете тогава последния пикъл "Перлата в окото ми". В неговата разкошна литературна "градина" историческият наратив е на особена висота. Основание за тези умозаключения ми дават стиховете, в които българската история и българската духовност под една или друга Като ме подхванаха ония ми ти лирически форма, чрез една или друга съзидателна вълноломи, ония ми ти метафорични личност, пълнокръвно пулсира. И като течения – Господи, оттук спасение няма! А изкусен Майстор поетът рисува портретите мене хем ми се иска да се уловя за някоя отечествената ни духовност - будителите колкото по-навътре навлизах, толкова на народната свяст. Само перлата на окото ми

Въргаля се в пепелта на безопасността обшествена Не само моята пепел е тук, много станаха пепел, в която проблясва, лъщи окото ми стъклено, "спечелено" от войните в защита на царството Как се забравят полетата бойни с гнездата картечни, с бодливата тел, с безчетните трупове безотчетни край митичния Дойран?! Като малък обичах

Чета стиховете, а една мисъл вътре в мен напира, пробожда ме и ме предизвиква да извикам: "Та ние, българите, сме богоизбран народ!" Прав ли съм или не съм – нека любезният читател постъпи като мене и внимателно с очи пълзи по редовете. Те ме връщат назад – още в ония лета, когато един подир друг са се възправяли темелите на величието Българско. По същество Боян Ангелов яко е забил палешника на своето поетично кредо в тези темели и открива онова, което в Евангелието на Тома. Спасителят Иисус Христос казва: "И който търси / да не спира да търси, / и когато намери, ще се потресе, / и когато се потресе, ще се въодушеви, / а когато се въодушеви, ще се възроди."

Немога да се въздържа да не кажа нещичко и за образността на Боянангеловото лирично слово. Та тя е като океан. А там? повече се носех на гребена на вълните от чувства, преживявания, мечти, копнения по несбъднатото и... разочарования, наситени с вълма от мъка. Плувах, плувах през стиховете и..., о, майко мила, та този океан е безбрежен! Уж всяко нещо си има начало и край – пък лирическите късове на Боян Ангелов нямат свършване. И не би трябвало, защото поезията негова ме впечатли най-вече, защото е искрена, светла и печална – такава, каквато е и умъдрената виталност, преминала през изпитите на живота, за да я осмисли и предаде на другите след нас. И радостното е: някак си негласно Ангелов сам си прокара традиция – в края на август - всеки свой рожден ден да ознаменува с представянето на нова книга. Амин! До

Боян Ангелов, "Реставрация на обелиска" – издателство "Захарий Стоянов", 2019.

(1921 - 2005)

КРАЙ ЕЗЕРОТО

В езерото - като в приказка - виси свят над небосклони повалени. Там върби разплели са коси и във тях са месеца оплели. И към този свят с дълбоки висоти падат мълнии безмълвно-черни: лястовици го докосват само и пак изчезват в сенките вечерни. После все тъй с бързината на стрела идат откъм храстите лескови: сякаш във водата ще се гмурнат те,

гмурват се във сенките отново. И отново връщат се, летят, летят над това вълшебно огледало; като смаяни се стрелкат и въртят в някакви светлеещи спирали.

1982 г., Старозагорски бани

СТОЯН КАРОЛЕВ - 100 ГОДИНИ

СПОМЕН

Бял люляк в старата градина не пръска вече аромат. Тих вятър в моя роден град разнася спомените прежни възкръсват мисли, чувства нежни от мойте скъпи, детски дни със дъх на люляк и мечти. Бръшлянът в глухата градина обвива срутения зид и родният, скалисти рид зад него в здрача се тъмнее; чешмата стара в унес пее -Къде сте мои детски дни със дъх на люляк и мечти?

ТАКА И ТИ

Върху брега скалист се хвърлят вълна подир вълна, разпръскват се във прах, но нови праща неуморимото море. И пак със вопъл син и пяна звънка се разбиват вълна подир вълна с лъките цветни горе. Така и ти, така и ти, човече, се хвърляш да достигнеш на щастието цветните лъки, докато спре дъха ти. Но други подир тебе праща вълна подир вълна неуморимият живот: да се разбиват в прах...

ДА СЕ СМИРИШ НЕ МОЖЕШ

На кипариси копията черни насочени към сини висини, но да излитнат никога не могат На черното море вълните понесени към хълмове зелени, но да ги стигнат никога не могат. На сила по-могъща е подвластно могъщото море и връща се във себе си. И чайките, помамени от далнините му, прибират се, проплаквайки като деца. А ти да се смириш не можеш и мисълта ти мълнии чертае по всички кръгозори и посоки, оплитайки света и тебе.

TPEBA

Навсякъде си ти, трева! Под теб култури древни спят; сестра си на забравата. Но ти си и отрада за очите със нежното зелено наметало над черна пръст и всичко тленно. И гледайки го, ужаса ни от смъртта заменя се с представата за вечност. И в зейналата вулканична паст, по черновъгления кратер на Везувий

видях те - плъпнали към синьото зелени пламъчета на безсмъртие. Велика си ти, пратенице вечна и на смъртта ни, и на живота!

БЛАГОСЛОВ

Бъди благословена, безнадеждност бездънно и безветрено море! Във тебе всеки земен порив мре и мълком те обгражда бяла нежност.

Бъди благословена, безнадеждност! Ти сдържаш свредела

на мисли и кроежи,

бремето на страсти и ламтежи, и сладка скръб е твоята безбрежност.

ОБИЧАМ ГОРДИТЕ ТОПОЛИ

Обичам гордите тополи, нагоре устремили стволи. Във небесата все заничат и никога не коленичат.

Зла сприя може да превие, да скърши

нежните им върше и да окърши бели клони. Но - във зелено или голи -

не клюмват голите тополи. И ако вихър ураганен върху им смъртно се стовари те падат прави.

ПОЕТИЧНА ДИСЕКЦИЯ НА ВРЕМЕТО

Георги ДРАМБОЗОВ е поет с широк диапазон на идеи, теми и проблеми, преживени и пресътворени талантливо в лирични послания. Умението му да "облече" детайл или идеен подтекст, във въздействащ образ е доказано в творчеството му досега, което в по-голямата си част е емоционално като въздействие, с пастелна мекота и лиричност.

Новата книга на поета "Времето на Мамона" е различна не само идейно, но и като стилистика. Самият Георги Драмбозов в уводните си думи я определя като "лирическа сатира". Съдържанието на стихосбирката е конструирано в два цикъла – "Протестът на младостта" и "Суверенът". Идейният замисъл на "Протестът на младостта" е актуален – да покаже справедливото негодувание на младите срещу корумпираната политическа власт, тоталното разминаване между говоренето от трибуната на властимащите и моралната, материална и духовна нищета на хората от народа. Акцентът тук е поставен върху осъзнаването на случващото се в делника, в живота и в съзнанието на обществото, т.е. върху бунта на осъзналите се млади хора, които имат куража да се изправят срещу корупцията във всички сфери на действителността. В сатиричните стихове, емоционалният градус е нажежен, поетичната енергия е крайно сгъстена, реалността е разголена, сатиричният тон е заглушаващ. Загърбилите всякакви правила и норми властимащи са олицетворение на безмилостното и продажно време, в

ГЕОРГИ ДРАМБОЗОВ

което живеем, без надежда, със страп и мълчание – "мълчание на агнетата".

Днес, по времето българско, на власт е Мамона земицата – земицата длан я обвзе алчността, алчността стана Бог и седи си на трона и с палка polis отбранява се тя.

Със същата сатиро-лирична инто-

включени в цикъла "Протестът на ващо послание – послание на българин, крачка назад" и др. Извисява ги бунтовния патос на младите, чийто бунт поетът е приел като своя лична кауза. Рядко в нашата съвременна литература можем да посочим подобно актуално и безкомпромисно поетично творение, подобно изстрадано послание към българите.

Едноличен режим, еднолична държава – сякаш Зевс е впрегнал туй конче Пегас.

А пиесата, мили деца, продъли дано някой Лякон

се пръкне сред вас.

Не едно и две са внушенията в поета, парадоксалните противопоставяния, с прокрадващ се скепсис за случ- тени в книгата "Времето на Мамона". ващото се в ограбената и разпродадена наша държава, за безвремието, в което живеем примирено.

Вторият цикъл – "Суверенът" съдържа епиграми. Епиграмите са често присъстващ жанр в поетическото творчество на Георги Драмбозов. Възприел е епиграмата като инструментариум, чрез който най-точно и най-ясно може нация звучат и повечето от стиховете, да "облече" чувствата си във въздейст-

младостта": пример с "Великото на гражданин, на творец. И в тях е залонародно въстание", "Едноличен жена идеята – убийствените последици режим", "Кому се кланяме", "За от царуването на Мамона, от дадената старостта и младостта", "Нито му безпределна и неконтролируема власт да прави каквото си иска.

> Изцяло си променям кабинета – такъв бил народния глас... Променям толупи, мисирки, ченгета...

Оставам един, но завинаги – АЗ.

В сатиричната интонация и на стиховете, и на епиграмите звучи не само гняв, но и болка, дълбока болка от фалша и лицемерието, които постепенно превземат в рутини поведението на нашия съвременник, примирение – или безразличието към посегателството на свободата ни, на самочувствието ни като народ и нация, към заливащата ни простотия и неграмотност, към създадения "елит" от чалга певци, мафиоти, корумпирани властимащи простаци. Всичко сатирично-лиричните стихове на това е пресътворено в художествени послания, които са естетически защи-

> Виж, хайлайфа сега е различен, той е някак си по-хай от преди: мутри, гейове, чалга певици, но под общ знаменател: Звезди...

> > Благовеста КАСАБОВА

40 ГОДИНИ КЛУБ УЧИТЕЛИ - ВЕТЕРАНИ

в България.

11

провежда фестивалът "За Стара За- които не са достояние на широката гора - с песен и благослов", в който публика – например за отношението на участват много клубове от страната. бащата на П. Пенев към сина си или за На тези фестивали певческата група на критичното изказване на поета по време клуба изпълнява песни, композирани от на Дискусията за младата поезия, което учителите ветерани Пенчо Гайдаров и му донесло доста проблеми. Михаил Янакиев, написани по текстове местните и национални медии.

мир, където стана ясно, че в съседната закъснелия си юбилей. зала на другия ден ще се открие изложба с картините на Димитър

Чорбаджийски. Разрешиха ни да влезем, ние бяхме първите посетители и ни обърнаха специално внимание.

С удоволствие си спомняме за интересните факти, които узнахме в Музея "Литературна Стара Загора". Научихме много за връзките между старозагорските писатели, живели в един и същ период от време. Те са били съратници, които

Клубът на учителите ветерани "Св. се подкрепяли, обсъждали творбите си Климент Охридски" - Стара Загора е и заедно се увличали по символизма. създаден през месец октомври 1980 го- Димитър Подвързачов бил "Бащата", дина. Негов пръв председател е Христо който подслонил в къщата си в София Попов – уважаван директор и учител. Н. Лилиев, Д. Дебелянов и Йовков, Настоящият председател, избран през насърчавал ги и издавал книгите им. 2011 година, е Мария Денева, която Интересен експонат в музея е пишещаумело и с любов ръководи клуба. Тя е та машина на Кирил Христов. Тя има инициатор за създаване на Национално- уникален дизайн в изключителен ретро то сдружение на учителите пенсионери, стил, с едно лостче, с което се чука по в което участват 25 учителски клуба буквите. Забавен факт е, че машината от страната. Сдружението се учреди в нещо се е повредила и когато натиснеш Стара Загора, където преди 150 години една буква, на хартията излиза друга. е проведен Първият Учителски събор Този код го знаел само К. Христов и... така никой не му искал машината на-Клубът развива богата културно- заем. къщата музей на Пеньо Пенев в просветна дейност. Всяка година се Димитровград се запознахме с факти, БУДИЛНИЦИ

Истинско удоволствие за всички от на други учители от клуба. Защото сред клуба е, когато някой от членовете му членовете му има много творци, автори отбелязва излизането на своя книга. на стихове, проза, методическа и научна Обикновено, когато представяш своя литература, родоизследователска дей- стихосбирка, можеш да събереш 20 – 25 ност, краезнание и мемоари. Писателите човека публика – роднини, приятели, са Господин Минев, Симеон Василев, колеги, някои от които нямат отноше-Здравко Здравков, Цветана Балева, ние към литературата. А тук, в клуба Минка Пеева, Маргарита Сапунджи- - залата е пълна. Петдесет човека са ева, Мира Дочева и много други. Те са вперили очи в теб, всички са съпричастиздали по няколко книги, общо 52 на ни, обсъждат с разбиране (част от тях брой. Янка Масленска е пиар на клуба са учители по литература) окуражават и изпраща матриали за дейността му в те, хвалят те. И си тръгваш окрилен, защото всички тук са "свои хора".

Заради пандемията, сега клубът "Нощта не трае никога без край" живее само със спомените за всички - казва поетът Пол Елюар. И ние вярчудесни екскурзии, литературни чете- ваме, че КОВИД също ще има край и ния, срещи с писатели, посещения на отново ще се върнем към радостите на постановки и музеи. Много интересно общуването в нашия любим Клуб на беше посещението в къщата на Чудо- учителите ветерани и ще отпразнуваме

Маргарита САПУНДЖИЕВА

<u>Петър</u> *ВАНЧЕВ*

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

Животът ни е скоростна отсечка коне с капаци тук препускат с пълни сили. ще сгазят всеки, който им се пречка и няма лаже да им трепне жила.

А ти – сгрешен първично. нероботизиран. с безцветни крачки бродиш тежко сред общата хипноза да се взираш

сполетели днес света човешки.

Препъваш се в ръбатите си мисли, набъбващи при всяка новина в ефира, душата ти като аларма писва не бе ли по-добре да си зомбиран?

ти свойта същност многопластова не можеш да държиш в намордник.

Но не, категорично неподвластен

на средностатистическите норми.

И някой слънчев ден насред площада тълпите бързащи

с вика си ще учудиш, Че без любов живеем като в ада, а те ще махват със ръка: -Това не е ли оня, лудия?

до прегракване засищат се с комата ни от сънища, за мекото на хляба пак под такта им запъпляме по спящи друмища.

До късна нощ центрофугират ни

стрелките им намръщени, с остена си ни връщат в дирята, че хляба не понася кръшкане.

И дните ни измерват се във рундове, воювайки със вятърните мелници. забравили във яловите свои бунтове мита за лудия и зелника.

А вътре в нас със нокти изпочупени от яростното търсене на бродове скимти душата ни, изпуснала последния си влак към Господа.

ЛИТЕРАТУРЕН ПРОЛЕТАРИЙ

В мазето имам сто бутилки с мерло, димят и каберне! Мерлото има тръпна жилка, възпято в стих на Маларме.

Димятът е от Пушкин обожаван, а кабернето – от Вийон! Те всички са с безсмъртна слава и всеки има своя трон.

И аз го имам във мазето връз шайга лървена елна. де сбират се световните поети на чаша тъмна свобода!

С мерлото ставам Маларме, димятът в Пушкин

ме превръща! А Франсоа Вийон не ще да мре и от бесилото се връща!

Слухтят отвънка патриотите и дебнат ме доносници чевръсти, защото тук Апостола и Ботев с пищов заклеват ма над Кръста!

КЪМ БЪДНОТО

Поет ли е – не трябва да се храни. Затуй го оставете безработен! Да ближе социалните си рани и да си мисли, че е втори Ботев!

Наместо хляб – дарете го със вино, че виното кръвта е на Иисус. За да милее той за своята родина и сам да се превърне в неин трус!

На този свят – превърнат в блато, да пресуши столетните лъжи. След туй да го разстрелят многократно и в Бъдното да продължи!

СРЕЩА С ПУШКИН

Поетите столетници не стават Те рано тръгват на дуели и нямат никаква представа това, че са безумно смели.

Безумно смели? Не, безумци само! Това и летописите твърдят. Животът – театрална драма е и клада, на която ги горят.

О, колко клади по земята! Поетите жаравата са в тях. Роднините им трескаво пресмятат наследството след всеки грях.

Какво наследство – огън само! Но кой ли огъня разбира? Смъртта изпраща телеграма с куршум в целта – сърцето лира!

Поетите на ТРИДЕСЕТ остават и старостта без тях ще мине. ЗАТУЙ, какъв поет си ти тогава, задминал ПУШКИН по години?

Адрес: 6003 Ст.Загора, ул.Хр. Ботев 4

Главен редактор: Йордан АТАНАСОВ тел: 042/649-110, GSM 0888790135 Редактори: Румен СТОЯНОВ, Иван БОЧЕВ Красимира БОЖАНОВА Издател: НЧ "Даскал Петър Иванов" e-mail: lit_glas@abv.bg Интернет страница: literaturenglas.com IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90 BIC: UNCRBGSF УниКредит Булбанк Стара Загора

Печат: "ЛИТЕРА ПРИНТ" АД - Стара Загора

Не се връщат и не се редактират материали! Абонамент - само в редакцията

ТОМАШ ЯСТРУН - 70 години

ТОМАШ ЯСТРУН е роден на 15.09.1950 г. във Варшава. Полски поет, прозаик, есеист, журналист и литературен критик. Син е на известния поет Мечислав Яструн и на поетесата Мечислава Бучкувна. Завършил е полска филология във Варшавския университет. През 70-те и 80-те години на миналия век е свързан с дейността на полската демократична опозиция, участвайки в стачката на корабостроителницата в гр. Гданск и работейки като журналист и редактор в опозиционния печат. Членувал е в профсьюза "Солидарност". Дебютира със стихове в ежемесечника "Nowy Wyraz" ("Нова дума"). Свои творби е публикувал в редица полски и чуждестранни периодични издания (във Франция, Италия, Швеция, САЩ и др.). От 1990 до 1994 г. е директор на Полския културен институт в Стокхолм и аташе по културата в Швеция. През последните десетина години работи като колумнист в периодичните издания "Zwierciadło" "Wprost" ("Направо"), ("Огледало") и др. През 2020 г. е водещ на програма в интернет радиостанцията "Halo. Radio". Автор е на близо 30 книги с поезия, проза, репортажи и др. между които "Без извинение", "Бяла поляна", "В златна клетка", "Полски възел", "Само нежността отива в рая", "Горещ лед", "Подземна река", "Наказателна колония", "Личен справочник по депресия".

През 2008 г. е награден с кавалерски кръст на ордена Odrodzenia Polski.

<u>Томаш ЯСТРУН</u>

очи

Искаше да има зелени очи, а е с кафяви. Сякаш бадемови дървета не могат да растат в ливада.

Ручеят, който тече през нея, обгражда бедрата ù, стройната ù шия и спира своя бяг в книгата, чиито крила е разгърнала на коленете си.

Там, в първия том на История на философията, водата се превръща в огън, а бадемът – в лимон.

вълни и камъни

Седим на брега и хвърляме камъчета в морето. Аз съм на сто години, той – на година и няколко месеца. Камъните – на много повече. Но вълните ги търкалят с грохот навътре и обратно.

Всичко приижда и отплува, появява се и се изгубва. Знам това и не знам. Зеленото море в очите на сина ми. Кораб с въжето на хоризонта тегли облаците.

вежди

Докоснах напуканата ѝ устна и нищо не се случи — не ме удари в лицето, очите ѝ не промениха цвета си, само веждите ѝ се повдигнаха нагоре, като криле на птица, която не знае дали да остане, или да отлети.

нощем в леглото

Дъжд заваля. Удря по покрива – пръскат се бели искрици.

А ние не успяваме да се развържем, сякаш ни е оплело дивото вино на стоновете и въздишките.

Сега пак този дъжд – толкова нови възли в общата памет.

ВЪЗКРЕСЕНИЕ

Не е за вярване това как се смали родният ми дом. И колко малка в него е майка ми. Носеше ме на ръце, а сега аз я нося из същите тези стаи.

И настъпва възкресението на измъчените мухи и комари. Шават в гардеробите панталоните и ризите. Обувките тропат, сякаш тръгват на война. Ножовете и вилиците дрънкат на масата. Водопади шумят в раковината от Седес*.

И сред руините на Варшава започва да цъфти раят на моето детство. Миризма на тление и тухла, оголена до месо. И като майски ангел, моят плач лети с крилата на фабричните сирени. Мама стои на балкона и ме вика да се прибирам вкъщи – току-виж ей сега ще избухне Третата световна война. Но тя не избухна.

Затова пък аз стоя сега на балкона – абсолютен владетел на свят, който вече го няма.

* Седес (или Терми) – град в Гърция.

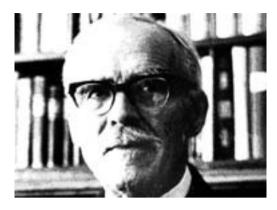
ОТМИНАВАНЕ

Майка ми вече почти си е отишла. Лежи сред бурята на белите коси и се държи за живота конвулсивно, с двете си ръце. Жени в бяло се въртят около нея. За жалост, те също ще отминат.

А аз, момченце невръстно, стоя в ъгъла, побеляло и онемяло.

От полски: Лъчезар СЕЛЯШКИ

"НАРЕДЕНИТЕ ДУМИ" НА ТУДОР АРГЕЗИ 140 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА МОДЕРНИЯ РУМЪНСКИ КЛАСИК

<u>Тудор АРГЕЗИ</u> (1880-1967) е от творците, които трудно можем да причислим към някое от известните литературни направления на XX век. Подобно на своя гениален предшественик Михай Еминеску, който е в еднаква степен класик, романтик и дори "баща на румънския символизъм", и Аргези не подлежи на строги класификации. Поетът "възниква" (както сам обичал да казва) от кръжока на мастития поет от български произход Александру Мачедонски (1854-1920) през 1886 г. Тогава дебютантът е едва 16-годишен. Лирата на Еминеску е замлъкнала само седем години преди това, но в атмосферата на Румъния все още се чувства полъхът на неговите гениални стихове. Отначало се ориентира към поезията на символизма и по-точно на тази на Мачедонски, после търси запознанство с творчеството на французите Бодлер и Рембо. Но дори и в началото на творческия си път не е епигон на тези автори. И все пак, за да достигне до пълната си зрелост със сборника "Наредени думи" (1927) са му необходими повече от три десетилетия. През този период вниманието на читателите в Румъния е изцяло привлечено от четворката велики поети: Лучиан Блага, Йон Барбу, Йон Минулеску и Джордже Баковия. Всеки от тях е наистина значителен поет, при това дълбоко оригинален: Блага - експресионист, певец на метафизичното безпокойство, Барбу - професор по математика, корифей на херметизма, Минулеску - символист с изявен сатиричен талант, Баковия - също символист, но пасивен съзерцател на трагедията на провинциалния живот.

Всъщност Аргези твърде отрано се утвърждава като абсолютен, тотален поет, чужд на преходните течения, на капризите на модата. През целия си творчески път, продължил повече от седем десетилетия, той упорито избягва авторските повторения и справедливо твърди, че "дебютира всеки божи ден". Закъснелият му дебют се посреща като истинска сензация в културата на Румъния. Видният писател и литературен критик Джордже Калинеску заявява: "Тудор Аргези е автор на могъща монументална поезия, която извисява човешкия дух към слънцето!".

С "Наредени думи" Тудор Аргези внася в европейската лирика на XX век нова, изпълнена с контрасти емоционалност, която се подхранва от мисълта за смисъла на човешкия живот. Той упорито търси онова, което е отвъд обсега на нашето съзнание, като често води гневен диалог с неизвестността, измъчва се от съмнения.

С Аргези в румънската литература излиза на преден план проблемът за съотношението между отделния индивид и абсолютното, възвръщат се и темите за безсмъртието на душата, за полезността на творчеството, за борбата и единството на духа и материята. За него поезията е плод на усилията на редица поколения. ... Под перото му селските провиквания се превръщат в "мечти и поетични образи", отровата в "сладък мед", калта и раните в скъпоценни "красоти". "В плода има горчива ядка, защото е израснал от гнева - пише той, - а съществуването му е оправдано, защото е естествено явление, завършващо като един генетичен процес."

Поезията на Тудор Аргези, известна на културния свят благодарение на преводите на редица големи, световни поети като Рафаел Алберти, Салваторе Куазимодо, Люк Андре Марсел, Дюла Ийеш, Мария Тереса Леон, Алфред Шпербер, днес се счита за един от върховете в съвременната румънска и европейска лирика. "Не са много поетите от неговото поколение в света, писа академик Тудор Виану, които притежават удивителната енергия на Аргези, великолепната му фантазия и преди всичко човешката сила на тези стихове."

<u>Тудор АРГЕЗИ</u>

ОТИДЕ СИ

Отиде си. Сам те помолих да си идеш. Следих те с поглед из полето как вървиш - сред детелините ти стъпваше спокойно, вървеше все напред, не се обърна ни веднъж.

А можех дати махна със ръка и да те върна, но можеше ли сянката ми да те спре? Желаех да си тук - и да те няма, но мисълта ми да те стигне не успя.

Накрая те извиках да се върнеш. Но ти не спря. Защо ли да се спреш?

ОТ МОСТА НА РЕКАТА

Наведох се от моста към реката, Зарадвах се на тихата вода. По нея плъзгаше се леко дима на Времето. Видях да плуват птици, понесени от върбовите сенки, сини, бели, красиви, пъстри, Съзрях далечни лодки, минаващи през отражения на ангели. Застанали зад мен, мнозина минувачи се взираха в реката.. Изправих се за миг, но мостът опустя. Наведох се отново, да зърна образите във водата. Понечих да ги заговоря, но те мълчаха. Едно дете се радваше на красотата. Извиках му:: "Дете, пази се да не паднеш! Пази се да не паднеш!"

ЕСЕН В ПАРКА

Към есенния парк отправяме се с нея. Обсипана със злато е старата алея. Присядаме на пейката - фонтаните звънят и струните им сребърни два ангела държат. Смутена ме докосва ръката й добра и бавно чезне в мен далечна светлина. Подобно сляп певец напева свой аз диря, но чувствам, че отслабва старата ми лира. Жадувам милите очи с поглед да погаля по дрехата красива надолу той се сваля. Ръката ми към белите й пръсти се протяга, но тук, което диря, все иска да избяга. Замлъква тихо тя - дали ме е разбрала? Проблясва залезът - измамно огледало. Сега ще я притисна до свое сърце, но виждам, че се крият нейните ръце. Решавам челото си да поднеса отново пред устните желани - нежен и виновен и времето да победя, все пак, на бъдещето да поставя светъл знак.

Нощта настъпва и луната някога желана, сред облаците тъмни е изгряла на помня ми оръжието овехтяло, с което аз ловувах нявга като млад,.

И бавно, отчуждени, се връщаме назад.

От румънски:

Огнян СТАМБОЛИЕВ, лауреат на наградата "Тудор Аргези"